

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Scala Jacob

Lindeborn, Jan

Antverpiæ, 1666

Præloquium, in quo Introductio & Operis Ratio proponitur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-49085](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-49085)

PRÆLOQUIUM,

in quo

Introductio & Operis Ratio

proponitur.

Ominem, quem *inexter-* sap. 2:
minabilem Deus creave- 23. & 24
rat, *Diaboli invidia* Pa-
radiso motum ejusque
subditum imperio con-
stat è sacris Literis, quæ
idcirco eum *Principem* Joan. 12:
hujus mundi appellave- 31. & 14:
30.

runt : qui, quem fallaciis obtinuerat, hac præcipuè versutiâ principatum stabilivit, quòd suppresso veri & unius Dei cultu infamia hominum probra & vilissima prostibula in Deorum Album extulerit, eosq; divinis honoribus celebrandos, eorumque scelestissima facinora (inter quæ principem locum obtinuerè cujusvis generis *impudicitia*) tanquã bene gesta hominibus imitanda persuaferit, quò, cùm voluptatibus operam darent, non rei impuræ atque flagitiosæ, sed Religioni se studere sibiipsis persuaderent, & in hac item re non impuros & sceleratos

* 3

homi-

P R A E L O Q U I U M.

homines, sed Deos suos, atque Deas se imitari crederent, sive, *ne flagitia* (ut verbis utar S. Augustini) *flagitia putarentur, & ut, quisquis ea fecisset, non homines perditos, sed caelestes deos videretur imitatus.*

L. 1. Confess. c. 16.

Callidissimi hujus consilii & sperati ab eo successus testis est Hebraeus Sapiens: „ Initium fornicationis est exquisitio Idolorum & adinventio illorum corruptio vitae, est. . . . Aut enim filios suos sacrificantes, aut obscura Sacrificia facientes, aut infaniae plenas vigilias habentes, neque vitam, neque nuptias mundas jam custodiunt, sed, alius alium per invidiam occidit, aut adulterans contristat: & omnia commissa sunt, sanguis, homicidium, furtum & fictio, corruptio & infidelitas, turbatio & perjurium, tumultus bonorum, Dei immemoratio, animarum inquinatio, nativitatis immutatio, nuptiarum inconstantia, inordinatio machiae & impudicitiae. Infandum enim Idolorum cultura omnis mali causa est, & initium & finis. Cui consonant quotquot postmodum è Christianis Idololatrarum flagitia enumerarunt, & eos interne Clementem recenseam Lactantium aut Arnobium, Magnus Athanasius: „ Hinc jam deinde (is inquit) mala in homines, ingen-

Sap. 14: 12.

Ibid. vers. 23-27.

Orat. contra Idola.

P R Æ L O Q U I U M.

„ ingenti numero incubuerunt : quum enim
„ viderent suos Deos istiusmodi rebus oble-
„ ctari , statim eos iisdem delictis æmulati
„ sunt egregium facinus arbitrati , si exem-
„ pla eorum quos summos censebant , imi-
„ tarentur : atque inde factum est ut scele-
„ ribus homicidiorum , parricidiorum om-
„ niumque libidinum succubuerint : nam
„ propemodum omnes civitates omnibus li-
„ bidinibus scatent ob immanitatem mo-
„ rum quam in suis Diis conspiciunt , neque
„ est in hoc genere Deorum , quem castum
„ appelles , nisi illum fortasse cuius libidines
„ testatæ & in confesso habentur. Olim cer-
„ tē Phœniſſæ mulieres ante Idola prostitu-
„ bantur dedicantes Numinibus suum quæ-
„ stum , persuasæ Meretricatu ea propitiari
„ ac prosperitatem rerum inde nasci. Viri
„ quoque abdicato sexu nec se amplius ma-
„ res esse ferentes mulierum naturam affe-
„ ctaverunt , tanquam ita honorifica grata-
„ que Matri Deorum facturi essent. Om-
„ nes autem in turpissimis vivunt & certa-
„ men inter se pravitatis suscipere viden-
„ tur , &c. Hæc & huiusmodi designantes
„ confitentur & ostendunt Deos suos hoc
„ genere vitæ usos fuisse : ex Jove enim stu-
„ pra puerorum & adulteria , ex Venere me-

P R Æ L O Q U I U M.

retrictatum, ex Rhea obscœnitatem, ex,
 Marte cædes, ex aliis alia hujusmodi didi-
 cerunt, quæ quidem ut à legibus vindi-
 cantur, ita quicumque purus & integer est,
 averfatur. An igitur Dii habendi sunt,
 qui talia faciunt, ac non potiùs eos dicas,
 ob morum obscœnitatem brutis magis ob-
 brutuisse? an non qui eos pro Numinibus,
 colunt, ut quovis pecore magis pecuini mi-
 seratione digni sunt? Hactenus Alexandri-
 nus Antistes, qui & ipsa flagitia addit pro
 Numinibus habita & divino cultu honorata:
 „ Alii (inquiens) adhuc magis sceleratam,
 superstitionem amplificantes ex vitiis suis,
 occasione sumptâ libidinem & cupidinem,
 indigitantes adoraverunt, qualis est apud,
 eos Amor, & in Papho Venus. „ Quid tan-
 tum mali Castitas, (cum Sarcasmo ex-
 probrat Augustinus) aut quid tantum bo-
 ni Voluptas commeruit, ut inter Astra,
 quæ cum Sole & Luna circumeunt, Ve-
 nus habeat Stellam & Minerva non ha-
 beat?

Ibid.

*De Con-
 sensu
 Evangel.
 l. 1. c. 23.*

*L. 1. ad
 Uxorem.*

Et quamvis inter turpitudinum profluvia
 Virginitatis & Viduitatis Sacerdotia agno-
 scat Tertullianus, nec omnino velit de con-
 tinentia impudicitiam triumphasse, ait
 enim: „ Romæ quidem, quæ ignis illius in-
 ex-

P R A E L O Q U I U M.

„extinguibilis imaginem tractant, auspi-
„cia poenæ suæ cum ipso Dracone curantes,
„de Virginitate censentur. Achææ Junoni
„apud Ægium Oppidum Virgo sortitur, &
„quæ Delphis insaniunt nubere nesciunt.
„Cæterùm Viduas Aphricanæ Cereri assi-
„stere scimus durissimâ quadam oblivione
„matrimonii adlectas, nam manentibus in
„æternum viris non modò thoro decedunt
„sed & alias, eis utique ridentibus, loco suo
„insinuant, adempto omni contactu usque
„ad osculum filiorum, & tamen durante
„usu perseverant in tali Viduitatis discipli-
„na quæ pietatis etiam sanctæ solatia exclu-
„dit: hæc Diabolus præcipit & auditur...
„Nam invenit quomodo homines etiam
„bonis sectationibus perderet, & nihil
„apud eum refert alios luxuriâ, alios con-
„tinentiâ occidere. Quod & alibi re-
„petit.

*In fine L.
de Mono-
gamia.*

Negat tamen D. Ambrosius vel umbrati-
cam in eis castitatem viguisse: „Quis mihi,
„(inquiens) præter Vestæ Virgines &
„Palladis Sacerdotes? qualis ista est non
„morum pudicitia sed annorum, quæ
„non perpetuitate sed ætate præscribitur?
„petulantior est talis integritas, cujus cor-
„ruptela seniori servatur ætati: ipsi docent

*L. 1. de
Virg.*

P R Æ L O Q U I U M.

Virgines suas non debere perseverare nec,
 posse, qui Virginitati finem dederunt.
 Qualis autem est ista Religio, ubi pudicæ,
 adolescentes jubentur esse impudicæ,
 anus? Sed nec illa pudica est quæ Lege,
 tenetur, & illa impudica quæ Legem dimit-
 titur. O mysteria! O mores ubi necessi-
 tas imponitur castitati, autoritas libidi-
 ni datur! itaque nec casta est quæ metu,
 cogitur, nec honesta quæ mercede con-
 ducitur, nec pudor ille qui intemperan-
 tium oculorum quotidiano expositus con-
 vitio flagitiosis aspectibus verberatur.
 Conferuntur immunitates, offeruntur
 prætia, quasi non hoc maximum petulan-
 tiæ sit indicium castitatem vendere. Quod
 prætio promittitur, prætio adducitur &
 prætio remuneratur, nescit redimere ca-
 stitatem quæ vendere solet. Quid de Sa-
 cris Phrygiis loquar, in quibus impudici-
 tia disciplina est atque utinam sexus fragi-
 lioris? Quid de Orgiis Liberi, ubi Reli-
 gionis mysterium est incentivum libidi-
 nis? qualis igitur ibi potest vita esse Sacer-
 dotum, ubi colitur stuprum Deorum? non
 habent igitur sacram Virginem. Imò eo-
 dem Ambrosio teste ne haberent, pœnas
 statuere: *Illi, inquit, qui Deorum suorum*
adul-

*L. de Vi-
 duit.*

P R A E L O Q U I U M.

adulteria & probra venerantur, cœlibatus & viduitatis statuere pœnas, ut æmuli criminum mulctarent studia virtutum.

Cur autem in hisce immunditiis præcipuum imperii sui robur & quasi Thronum immundus Spiritus collocarit, & (ne quid dicam de *Theatris*, quæ caveas turpitudinum & publicas professiones flagitiosorum Augustinus, Tertullianus autem stuprandis moribus exorientia inscribit) eum supra Deos omnes sublimaverit, de quo ex S. Epiphano periculum erat ne omnium mulierum vir fieret, ratio manifesta declarat: tum quod illæ, quæ est D. Ambrosii censura, reliquorum vitiorum educatrices sint: tum vel maximè, quòd suavissimæ illecebræ, & ferrea retinacula existant, quibus carnales homines (quorum maxima turba est) alliantur, capiantur, illaqueentur, sive, quam allegat Scriptura, quòd *cor auferant*: etiam Hebræos (licet notus in *Judæa Deus & in Israël magnum nomen ejus*) frequenti apostasiâ ad nefanda Gentilium Sacra sola hæc admixta voluptatum esca invitavit prostravitque.

Veniens in hunc mundum Dei filius, tum ut captivos in libertatem assereret, tum ut dissolveret opera Diaboli, eumque profli-
garet,

de Conf. Evang. c. 33. Apolog. c. 6. L. Anco- ratus. Orat. in Obitu Sa- yri. Osea 4: 11. Ps. 75: 2.

P R A E L O Q U I U M.

garet, diabolicis spurcitiis in Ecclesiæ suæ Regno opposuit pudicitiam & continentiam, sive, ut eam vocat Apostolus, *Sanctimoniam & sanctificationem*, quæ inibi, ut illæ olim sub Diaboli imperio, summo studio coleretur solaque, proscripto etiam vel lasciviente oculo, autoritate plenâ dominaretur. „ Hæc est enim voluntas Dei sanctificationis vestra, denuntiat Apostolus, ut abstineatis vos à fornicatione, ut sciat unusquisque vestrûm vas suum possidere in sanctificatione & honore, non in passione desiderii, sicut & Gentes quæ ignorant Deum: non enim vocavit nos Deus in immunditiam, sed in sanctificationem. Nobis Continentia adstrumentum æternitatis demonstrata est, ait Tertullianus, à Domino salutis Deo ad Testimonium fidei, ad commendationem carnis istius exhibendæ superventuro indumento incorruptibilitatis, ad sustinendam novissimè voluntatem Dei. Qua de causa Christianos *non aliunde noscibiles quàm de emendatione vitiorum pristinorum*, scribit idem Tertullianus, monetque Ecclesiæ & Apostolorum Princeps: „ Christo igitur passò in carne, & voseadem cogitatione armamini: quia, qui passus est in carne, desuit à peccatis, ut, jam

Heb. 12:

14.

1 Thess. 4:

3, 4, & 7.

Matth. 5:

28.

1 Thess. 4:

3, 4, & 7.

L. 1. ad

Uxorem.

L. ad Scapulam.

1 Epist. 4:

1-4.

P R Æ L O Q U I U M.

„jam non desiderijs hominum sed volunta-
„ti Dei, quod reliquum est, in carne vivat
„temporis. Sufficit enim præteritum tem-
„pus ad voluntatem Gentium consumman-
„dam his, qui ambulaverunt in luxuriis, de-
„siderijs, vinolentiis, comessationibus, po-
„tationibus, & illicitis idolorum cultibus:
„*In quo admirantur non concurrentibus vo-*
„*bis in eandem luxuriæ confusionem blasphe-*
„*mantes*: ut enim testis est S. Athanasius
impossibilis censebatur Continentia, adeo
latè per omnium medullas sub dæmonis
tyrannide grassabatur flamma libidinis: „ Et
„prorsus nullam (ait de illis) fidem Virgi-
„nitati habentes & impossibile esse dicti-
„tantes eam virtutem in hominibus reperi-
„ri, iidem, ubi jam credidere Salvatori ex
„Virgine nato, non solùm eam in aliis esse
„agnoscunt, sed ipsi eam pudicitiam & san-
„ctitate corporis præstant, & vicissim ab
„Ethnicis ipsos jam tales esse factos credi
„non potest. Utpote ignorantibus refri-
gerantem divinæ gratiæ rorem.

*De Passio-
ne & Cru-
ce Domini.*

Ea triplex est: infima *Conjugalis*, quæ li-
cito usu conjugii retento omnes illicitas &
vetitas voluptates respuit atque contemnit;
sub qua illi censentur, quibus uxor aut ma-
ritus non est quia habere non possunt, vel
qui

P R A E L O Q U I U M.

qui nuptias ambiunt, aut etiamnum sperant
& cum patientia præstolantur : media *Vi-*
dualis, quæ post expertas conjugii delicias
rebus Venereis perpetuò abstinet : ad quam
reducitur illorum Castitas, qui postquam
animæ & corporis integritatem illicitè per-
diderunt, de cætero ad Dominum ex toto
corde conversi carnis spurcicias refutarunt :
prima denique *Virginalis*, quæ nunquam nec
licitè nec illicitè Venereas voluptates ex-
perta corpus & mentem pura illibataque
conservat, & hæc, quatenus ante & extra
Monasteriorum Septa à Virginibus olim ex-
cultâ & modò ab iisdem hîc inter hærefes
apud eorumdem ruinas sit excolenda, erit
præsentis Tractatus Objectum, de quibus ad
Imperatorem Constantium D. Athanasius:
Dei filius Dominus & Salvator noster,,
Jesús Christus homo propter nos factus,,
profligata morte & asserto à servitute &,,
corruptione humano genere, inter cæ-,,
tera dona sua largitus est nobis in Virgi-,,
nitate exemplar angelicæ sanctitatis : cer-,,
tè Puellas ea virtute præditas sponfas,,
Christi Catholica Ecclesia appellare solita,,
est, quas Ethnici conspectas ut Templum,,
Verbi admiratione prosequuntur : nus-,,
quam enim alibi sanctum illud & cæleste,,
æter-

in Apolo-
gia.

P R A E L O Q U I U M.

„æternæ Virginitatis mandatum feliciter
„adimpletur, nisi duntaxat apud nos Chri-
„stianos atque in eo magnum documentum
„est, planè apud nos esse veram Religio-
„nem. Has præ reliquis omnibus beatæ
„memoriæ religiosissimus pater tuus Con-
„stantinus Augustus in prætio habuit, &
„tua Religiositas sæpius eas in suis scriptis
„prætiosas & sanctas nominavit. Easque,
„cùm illas immunitates suas Ethnici repe-
„rent, Vestalibus opposuit D. Ambrosius:
„Habeant, inquit, Vestales Virgines in-
„munitatem suam: dicant hoc, qui nesciunt
„credere quod posset esse gratuita Virgini-
„tas: provocent lucris qui diffidunt virtuti-
„bus. Quot tamen illis Virgines præmia
„promissa fecerunt? vix septem Vestales ca-
„piuntur puellæ: en totus numerus quem
„Infulæ vittati capitis, purpuratarum vesti-
„um murices, pompa lecticæ ministrorum
„circumfusa comitatu, privilegia maxima,
„lucra ingentia, præscripta denique pud-
„icitæ tempora coëgerunt. Attollant men-
„tis & corporis oculos, videant plebem pu-
„doris, populum integritatis, concilium
„Virginitatis, non Vittæ capiti decus sed
„ignobile velamen usui nobile castitatis,
„non exquisita sed abdicata lenocinia pul-
„chri-

L. 5. Epist.
31.

P R A E L O Q U I U M.

chritudinis, non illa purpurarum insignia, non
 non luxus deliciarum, sed usus jejuni-
 rum, non privilegia, non lucra, omnia
 postremo talia, ut revocari studia putes
 dum exercentur officia: sed dum exerce-
 tur officium studium provocatur, suis ca-
 stitas cumulatur dispendiis: non est Virgi-
 nitas quæ prætio emitur non virtutis stu-
 dio possidetur: non est integritas quæcun-
 que tanquam in auctione nummario ad
 tempus sollicitatur compendio. Prima
 Castitatis victoria est facultatum cupidi-
 tates vincere, quia lucri studium tenta-
 mentum pudoris est. Ponamus tamen
 subsidia largitatum conferenda Virgini-
 bus, quæ Christianis munera redunda-
 bunt, quod tantas opes sufficiet ærarium?
 aut si arbitrantur solis Vestalibus confe-
 rendum, non pudet, ut qui totum sibi sub
 Imperatoribus Gentilibus vindicarunt,
 iidem sub Principibus Christianis non pu-
 tent nobis sortem debere esse commu-
 nem?

Non tamen ita Virgineam Castitatem
 instruimus ut Vidualem negligamus, sed ob
 materiæ & personarum cognationem, ubi
 occasio sese obtulerit, virgini viduam asso-
 ciamus, tanquam quæ huic *exitu conjuncta*

s. chrysof.
 l. de Virg.
 c. 38.

prin-

P R A E L O Q U I U M.

principio solum superat : ut enim observat Epist. 2 ad Gallam. c. 15.
„ S. Fulgentius : „ Quia Sanctimoniam Vir-
„ ginalem Vidualis continentia gradu infe-
„ riore subsequitur, idcirco, post quam de
„ virgine natus est Filius Dei, Vidualis lin-
„ guæ dignatus est officio prædicari : nec
„ tamen de illo locuta est Vidua deliciis
„ dedita (quæ vivens mortua) sed quæ
„ non discedebat de Templo jejuniis & ob-
„ secrationibus serviens die ac nocte.

Scalam autem Jacob inscribimus, quia Sap. 10: 10.
quod huic ob iram fratris profugo ad sola-
tium ostendit Dominus, visum est nobis
thema fecundum & argumentum utile
(quo & D. Hieronimus subinde utitur in Epist. 10. ad Furiã. 13. ad Paulin. 22. ad Eustoch. 34. ad Fulian. & alibi.
hac materia) ad explicandam Virginitatis
naturam & officia, quod an assecuti fueri-
mus Lectoris iudicio deferimus.

Operi Patronum non adlegimus, quia
cum minimè necessarium iudicavimus, cum
tot habeat numero, quot in eo sanctos Pa-
tres allegavimus : non enim Virgines insti-
tuendas, sed SS. PP. Institutiones ex ipso-
rum monumentis erutas sum aggressus, nec
Doctores præstiti eruditionem sed Discipu-
li fidem : ut quemadmodum corpora opaca
& lucis expertia, si à Sole collustrentur, ful-
gorem acceptum reddunt forasque resper-
gunt,

**

P R Æ L O Q U I U M.

gunt, ita ego lucem aliis refudi non à me depromptam, sed à splendidissimis Ecclesiæ Doctoribus haustam, quorum Deus mentes, ut terris omnibus ac seculis longè latèque collucerent, æternis ignibus accendit. Quòd si eorum mentem ac sensum minùs

Epist. 8. ad Demetr.

Epist. 50.

Epist. 132

ad Floren-

tinam Vir-

ginem.

penetrarim, cum S. Hieronymo (qui ingenium suum in hujuscemodi materiis sæpè detritum contestatur) *reprehensores non audio, sequor Magistros: hoc enim feci* (loquor cum S. Augustino) *non Doctor perfectus, sed cum docendis perficiendus.*

Patriâ denique linguâ, quas alloquitur & informat, Virginibus debebatur hoc Scriptum: verùm cùm eam provinciam summa cum laude obierit *Valentinus Biscopius, Joannes Fredericus Lumnus*, noster *Joannes Hennius* fusissimè in suis *Sionitis*, & alii, voluit (quod imperii loco duxi) *Amplissimi Viri J. P. & Illustrissimi Castoriensis* consilium, ut, quo ad meam privatam instructionem & sine ullo ad prælum respectu annotâram stylo, in lucem prodiret: tum (& hæc erat consiliatio) ut in nativo sermone audirentur Virginum Magistri, nec quicquam Sententiarum venustati gravitæque detraheret in alienum idioma translatio: tum vel maxime

mè

P R Æ L O Q U I U M.

mè cùm omnia Virginum propria sint, nec aliunde assuta, sed quasi domi nata, & quæ de hac materia (quos omnium Bibliothecæ hospitari non possunt, sunt enim quamplures etiamnum *instabiles* cum Apostolo) ^{1 Cor. 4: 11.} in Sanctorum Patrum Voluminibus dispersa habentur, cognata omnia quasi similia in capita quædam veluti in suam quodq; tribum (quod nemo tentarat hæctenus) descripserimus, ut *Confratribus*, quibus sæpius & in Virginum consecratione, & ad earundem instructionem habenda Exhortatio, pro *Locis Communibus* & *Promptuario Virginali* deserviret. Speramus autem nihil fore omissum, quod propriè eam ad rem faciat, etiamsi plenâ manu, ut dicitur, propositum necdum assecuti simus: neque ignoratio hæc nos subit aut philautia blanditur, quin plura potioraque à politioribus calamis & majoris experientiæ Viris, qui in Virginum regimine atque institutione ætatem & ingenium detrivère, tanquam ex uberiori Amalthææ cornu effundi possint.

** 2

INDEX